

Altıncı Mektup'ta Üstad, gurbetteki firkatinin elim kısmını tayyederek, diğer gurbetleri izah ediyor. Açıklamadığı gurbet nedir?

Üstadımızın, Risalelerde takip ettiği farklı metotlardan birisi de hadiselerden ziyade, onlardan çıkarılması ve alınması gereken dersleri nazara vermesidir.

Mesela; Birinci ve İkinci Lem'a'da Hz. Yunus ve Hz. Eyyub peygamberin kıssası bir iki cümle ile hülasa edildikten sonra, asıl o kıssalardan alınması ve çıkarılması gereken ibretli dersler üzerinde duruluyor.

İşte aynı metodu Altıncı Mektup'ta da görüyoruz. Diğer Risalelerde ve hatıralarda bu gurbet tafsilatını çok fazla göremiyoruz.

Ancak şu var ki, bütün büyük zatların hayatlarında olduğu gibi, Üstad'ın da hayatının teferruatında, ıstırap ve çile eksik olmamıştır. Fakat onlar, bu ısdırabı yutmasını ve iç âlemlerinde eritmesini bildikleri için, her şeyi dışarıya aksettirmemişlerdir.

Üstad Hazretlerinin ne derece eza ve cefaya maruz kaldığını şu ifadelerinden anlamak mümkündür:

“Ben, cemiyetin imanını kurtarmak yolunda dünyamı da feda ettim, âhiretimi de. Seksen kûsûr senelik bütün hayatımda dünya zevki namına bir şey bilmiyorum. Bütün ömrüm harp meydanlarında, esaret zindanlarında yahut memleket hapishanelerinde, memleket mahkemelerinde geçti. Çekmediğim cefa, görmediğim eza kalmadı. Divan-ı harplerde, bir cânî gibi muamele gördüm; bir serseri gibi memleket memleket sürgüne yollandım. Memleket zindanlarında aylarca ihtilâttan menedildim. Defalarca zehirlendim. Türlü türlü hakaretlere mâruz kaldım. Zaman oldu ki hayattan bin defa ziyade ölümü tercih ettim. Eğer dinim intihardan beni menetmeseydi, belki bugün Said topraklar altında çürümüş gitmişti.”(1)

Kendi ifadesiyle: **“Elleri bağlı, zaif ve hasta bir tek adama ordular taarruz ettiği”** halde, o, bu gayesinden dönmemiş, davasından zerre kadar taviz vermemiş, eğilmemiş, yılmamış ve yıkılmamıştır. Çünkü o, izzet-i imaniyesinden aldığı kuvvetle gizli zındıka komitelerini tarumar etmiş ve bütün planlarını akim bırakmıştır. Tarih, onun beşer takatinin üstündeki bu harika metanetini ve eşsiz sabrını hakkıyla takdir edip, hayranlıkla yâd edecektir.

1) bk. [Tarihçe-i Hayat, Isparta Hayatı, Tahliller.](#)